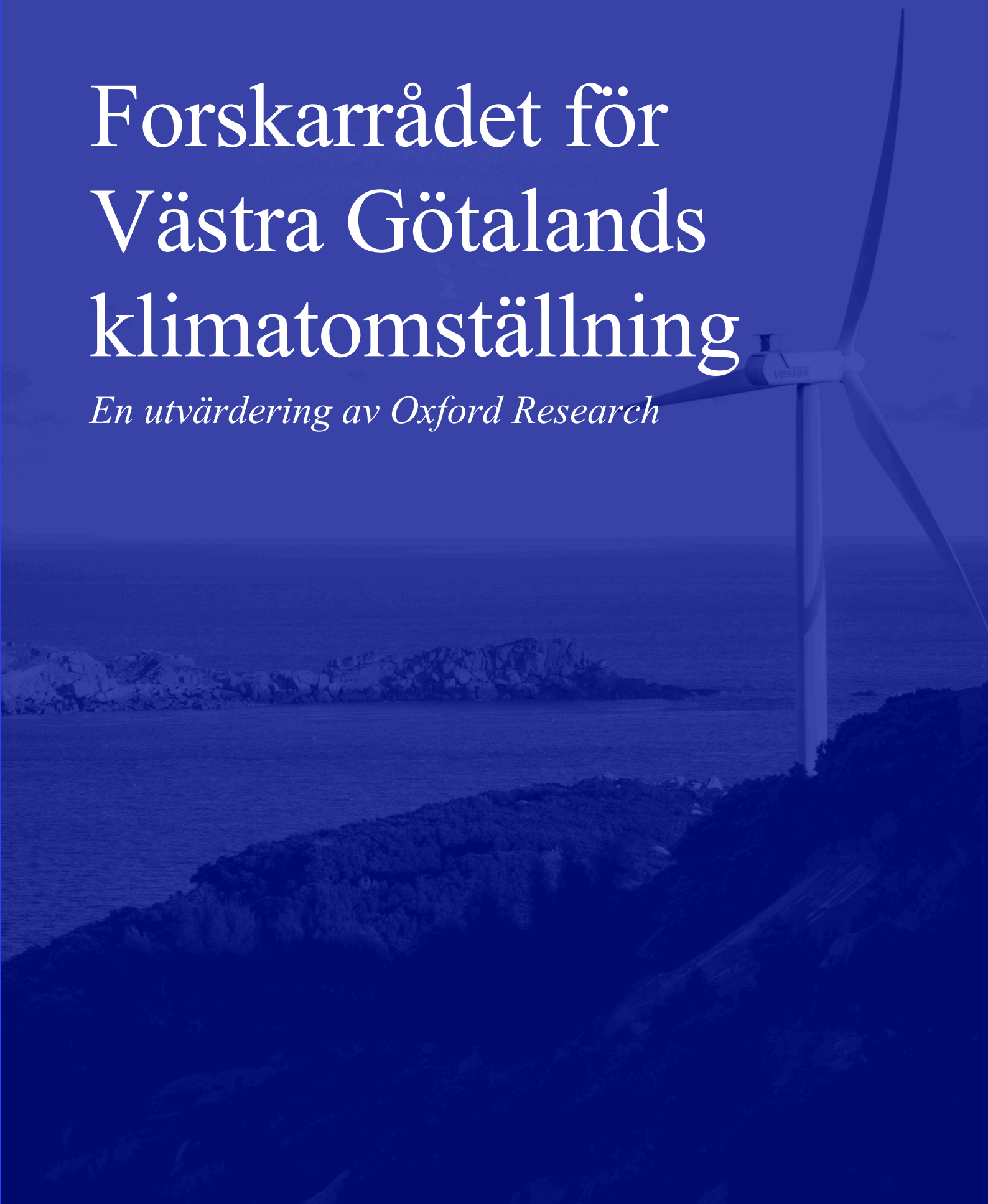

Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning

En utvärdering av Oxford Research

Kunskap för ett bättre samhälle

Oxford Research tar fram kunskapsbaserade beslutsunderlag åt kunder i offentlig sektor.

Vi är specialister på samhällsvetenskapliga analyser, utvärderingar och strategier med fokus på två breda områden: regional utveckling och näringslivsutveckling samt välfärd.

Vi arbetar tvärvetenskapligt och kombinerar tre kompetenser: akademisk kunskap och metod, strategisk förståelse samt förmåga att kommunicera på ett effektivt och tydligt sätt.

Våra kunder finns framför allt inom offentlig sektor på lokal, regional, nationell, nordisk och europeisk nivå.

Oxford Research AB

Norrlandsgatan 11
111 43 Stockholm
Sweden
office@oxfordresearch.se
www.oxfordresearch.se

Uppdragsgivare

Västra Götalandsregionen

Projektperiod

Februari – juni 2026

Projektteam

Ylva Grauers Berggren

Angelica Åström

Sydney Mc Loughlin Laewen

Oxford Researchs venndiagram symboliserar våra tre kärnkompetenser – akademisk kunskap och metod, strategisk förståelse samt kommunikation – som vi använder när vi tar fram kunskap för ett bättre samhälle.

Sammanfattning

Denna rapport presenterar Oxford Researchs utvärdering av forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning. Utvärderingen har genomförts på uppdrag av Västra Götalandsregionen (VGR). Syftet med utvärderingen har varit att belysa forskarrådets betydelse, hur arbetet genomförs samt vilket genomslag forskarrådet har i policy och praktik. Utvärderingen har genomförts som en teoribaserad studie, baserad på en kombination av dokumentstudier och intervjuer med politiker, tjänstepersoner, forskarrådets ledamöter samt andra centrala aktörer i Västra Götaland.

VGR etablerade år 2021 forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning som en oberoende kunskaps- och analysfunktion för att stärka länets omställningsarbete. Rådets uppdrag är att följa upp klimatarbetet i Västra Götaland, identifiera åtgärder som kan förstärka omställningen samt rekommendera vad som behöver göras av olika aktörer i länet för att minska utsläppen i den takt som krävs för att nå de regionala klimatmålen. Arbetet redovisas årligen i en rapport som presenteras för berörda politiska organ och i andra relevanta sammanhang. Forskarrådets analyser och rekommendationer utgår från de regionala klimatmålen för 2030, koldioxidbudgeten för Västra Götaland samt den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030.

Ett välfungerande forskarråd som bidrar med kunskap och legitimitet till klimatarbetet

Utvärderingen visar att forskarrådet i hög grad verkar i linje med sitt uppdrag och fyller en viktig roll som oberoende kunskapsaktör i länet. Rådet har hög vetenskaplig kvalitet, stark legitimitet och bred acceptans bland olika aktörsgrupper. Underlagen används i analys, planering och strategiska processer och bidrar till att sätta agendor, utveckla problembilder och stärka den vetenskapliga grunden i klimatarbetet.

Genomslag sker främst indirekt och beror på hur kunskapen tas vidare i systemet

Den övergripande bilden är att forskarrådet utgör en viktig kunskaps- och analysfunktion till klimatarbetet i länet. Samtidigt sker genomslaget i huvudsak indirekt och det finns ett glapp mellan kunskap och implementering. Till viss del förklaras det av att rekommendationerna ibland upplevts för övergripande för de mottagande aktörerna och att ligga utanför den aktuella rådigheten (till exempel VGR:s eller kommunernas rådighet). Men framför allt handlar det om att underlagen ofta utgör ett av flera beslutsunderlag, vägs mot andra prioriteringar och att de sällan leder till direkt spårbara beslut eller enskilda åtgärder. Utmaningarna handlar därmed i mindre utsträckning om kvaliteten i kunskapen och i större utsträckning om hur den tas emot, prioriteras och omsätts i olika delar av systemet. Genomslaget påverkas bland annat av politiska prioriteringar, målkonflikter, begränsad rådighet samt otydliga strukturer för ansvar och uppföljning. Det innebär att forskarrådets rekommendationer sällan driver beslut på egen hand utan fungerar som en del av ett bredare kunskapsunderlag i komplexa avvägningar.

Resultaten ligger i linje med internationell forskning om kunskapsförmedlande organisationer

Inom ramen för utvärderingen av forskarrådet genomförde vi även en mindre forskningsöversikt av internationell *best practice* för liknande kunskapsförmedlande organisationer¹. Resultatet av

¹Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning är ett exempel på det som i forskningslitteraturen kallas kunskapsförmedlande organisation. Kunskapsförmedlande organisationer fungerar som bryggor mellan vetenskaplig kunskapsproduktion och kunskapsanvändning inom policy och praktik.

forskningsöversikten bekräftar i hög grad de mönster som framträder i utvärderingen av rådet. Forskningen visar att kunskapsförmedlande organisationer får genomslag genom hög legitimitet, långsiktigt relationellt arbete och en tydlig koppling till policyprocesser - snarare än genom enskilda rapporter eller direkta beslut. Forskningsöversikten visar även att framgångsfaktorer för denna typ av råd bygger på

- en tydlig men flexibel roll
- relationellt arbete över tid
- samproduktion och anpassning
- bred syn på kvalitet och påverkan
- realistisk syn på effekter.

God grund att förlänga uppdraget – men med tydliga utvecklingsbehov

Sammantaget bedömer vi att det finns god grund för att rådets uppdrag ska förlängas. Det finns dock behov av utveckling. Mot bakgrund av resultaten i den här utvärderingen pekar vi på fyra centrala utvecklingsområden:

- Stärkt mottagarkapacitet för genomförande.
- Utvecklad dialog och mer interaktiva arbetssätt.
- Stärkt återkoppling och lärande i systemet.
- Omformulering och tydliggörande av forskarrådets framtida uppdrag och roll.

Mottagarsidans förutsättningar att omsätta kunskap i handling behöver öka genom tydligare ansvar och gemensamma arbetssätt. Vidare finns behov av att utveckla dialogen mellan forskarrådet och mottagande aktörer, så att kunskap i högre grad kan tolkas och användas gemensamt. Även strukturer för återkoppling och lärande behöver stärkas, för att synliggöra hur rekommendationer används och bidrar till ett mer systematiskt lärande. Vid en eventuell förlängning bör dessutom forskarrådets uppdrag och roll tydliggöras och anpassas till mål och behov bortom tidshorisonten 2030, samtidigt som uppdraget förankras bredare i systemet.

Rekommendationer riktade till flera aktörer i Västra Götaland

Utvärderingen lämnar ett antal konkreta rekommendationer riktade till olika aktörer i systemet, inklusive Västra Götalandsregionen, kommuner, kommunalförbund, Länsstyrelsen Västra Götaland och forskarrådet självt. Dessa rekommendationer syftar sammantaget till att stärka kopplingen mellan kunskap, styrning och genomförande, och därigenom bidra till ett mer effektivt arbete med klimatomställningen i Västra Götaland.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Om forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning	1
1.2 Utvärderingens syfte.....	2
1.3 Metod och genomförande.....	3
2. Resultat	3
2.1 Mandat, roll och resurser	4
2.2 Sammansättning och arbetssätt	5
2.3 Relevans, kvalitet och legitimitet	7
2.4 Användning och effekter	10
3. Forskningsöversikt av andra kunskapsförmedlande organisationer	14
4. Samlad analys	16
4.1 Forskningsöversikten bekräftar utvärderingens resultat	16
4.2 Starka förutsättningar men också hinder för genomslag	16
4.3 Glapp mellan kunskap och implementering	17
4.4 Mottagarkapacitet och kontext avgör utfallet.....	17
5. Slutsatser och framåtsyftande inspel	18
5.1 Utvecklingsområden och inspel till det fortsatta arbetet	19
5.2 Rekommendationer till fortsatt arbete.....	20
Bilaga A: Metodbeskrivning	22
Forskarrådet som en kunskapsförmedlande organisation	22
Teoribaserad utvärdering och forskarrådets insatslogik.....	23
Dokumentstudier och semistrukturerade intervjuer med nyckelaktörer	24
Tolkningsseminarium.....	25

1. Inledning

Västra Götalandsregionen (VGR) gav Oxford Research i uppdrag att utvärdera forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning. Forskarrådet inrättades 2021 som en oberoende kunskaps- och analysfunktion med syfte att bidra till ett mer kunskapsbaserat arbete med klimatomställningen i länet. Rådets uppdrag är att ta fram forskningsbaserade analyser och lämna rekommendationer som kan stödja politiska prioriteringar och operativt arbete i regionen och hos andra aktörer i Västra Götaland.

I den här rapporten presenterar vi utvärderingens resultat och framåtsyftande inspel. Rapporten är disponerad enligt följande:

- **Kapitel 1** presenterar forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning, utvärderingens syfte och metod.
- **Kapitel 2** redovisar utvärderingens resultat utifrån de fyra utvärderingskriterierna: mandat, roll och resurser; sammansättning och arbetssätt; relevans, kvalitet och legitimitet; samt användning och effekter.
- **Kapitel 3** presenterar en forskningsöversikt om internationell best practice för kunskapsförmedlande organisationer.
- **Kapitel 4** innehåller en samlad analys där resultaten tolkas i ett helhetsperspektiv, inklusive förutsättningar och hinder för genomslag samt identifierade glapp mellan kunskap och implementering.
- **Kapitel 5** redovisar slutsatser och framåtsyftande inspel samt rekommendationer riktade till olika aktörer i systemet.
- **Bilaga A** redogör mer detaljerat för utvärderingens metod och analytiska ansats.

1.1 Om forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning

Västra Götalandsregionen (VGR) etablerade år 2021 *Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning* (hädanefter forskarrådet eller rådet) som en oberoende kunskaps- och analysfunktion för att stärka länets omställningsarbete.

Uppdraget är att

- följa upp klimatarbetet i länet och identifiera åtgärder som kan förstärka omställningsarbetet
- rekommendera vad som behöver göras av aktörerna i Västra Götaland för att minska klimatutsläppen i den takt som krävs, utifrån vad aktörerna tillsammans har rådighet över
- redovisa en årlig rapport samt presentera denna för berörda politiska organ och i andra sammanhang enligt överenskommelse med VGR.

Forskarrådets analys och rekommendationer ska utgå ifrån

- de regionala klimatmålen², vilka sträcker sig till år 2030
- koldioxidbudgeten för Västra Götaland³
- regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030⁴.

VGR är initiativtagare till och finansierar forskarrådet fullt ut via Miljö- och regionalutvecklingsnämnden (MRU). Under perioden 1 oktober 2021–31 mars 2027 har rådet beviljats cirka 3,7 mnkr, vilket täcker symboliska arvoden till ledamöter och ordförande, en sekreterarfunktion motsvarande 30 procent samt mindre omkostnader. En tredjedel av ledamöterna byts ut vartannat år enligt fastställd ordning.

Hittills har VGR mottagit följande fem rapporter från forskarrådet:

- Västra Götalands klimatomställning. Fokus på en resilient omställning för klimatet (2025)
- Västra Götalands klimatomställning. Fokus invånares acceptans, engagemang och delaktighet i klimatomställningen (2024)
- Västra Götalands klimatomställning. Industrin i fokus (2023)
- Västra Götalands klimatomställning. Transporter i fokus (2022)
- Västra Götalands klimatomställning. En första observation från forskarrådet (fokus på nuläge och trender, utan rekommendationer) (januari 2022)

Rapporterna utgör underlag i Västra Götalandsregionens planerings- och budgetprocess och presenteras årligen för miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) samt beredningen för hållbar utveckling (BHU), där även kommunerna är representerade. Rapporterna sprids även via webben och andra kanaler. Vid behov har presentationer även genomförts för andra berörda nämnder och utskott, till exempel i infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) och hållbarhetsutskottet. Representanter från forskarrådet medverkar dessutom i regionala forum, såsom konferensen *Framtid Västra Götaland*.

I regionfullmäktiges budget för 2026 betonas att forskarrådets årliga rapport med rekommendationer utgör en central del av arbetet med koldioxidbudgeten. Under 2024 inleddes ett utvecklingsarbete för att tydligare synliggöra hur Västra Götalandsregionen omhändertar och implementerar rådets rekommendationer. I det fortsatta arbetet har berörda nämnder, styrelser och utskott årligen återrapporterat sina insatser och åtaganden till regionstyrelsen.

1.2 Utvärderingens syfte

Syftet med utvärderingen har varit att belysa forskarrådets betydelse, dess genomförande och genomslag hos ett urval aktörer i Västra Götaland. Syftet har även varit att ge framåtsyftande inspel om hur Västra Götalandsregionens och andra aktörers samverkan med forskarrådet kan och bör utvecklas vid en eventuell förlängning av forskarrådets uppdrag. Mer konkret har utvärderingen handlat om att utvärdera forskarrådets förutsättningar att verka i linje med sitt uppdrag, dess utformning och funktion i den regionala styrkedjan samt att analysera den policy-påverkan som rådet har haft i en regional och kommunal kontext. Den tidsperiod som omfattas av utvärderingen är hela perioden från forskarrådets inrättande 2021 fram till idag.

² De regionala klimatmålen säger bland annat att Västra Götaland ska vara en fossiloberoende region år 2030. Det innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 procent till år 2030 från 1990 års nivå. Utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i världen de sker, ska minska med 30 procent jämfört med 2010. Läs mer om Västra Götalands klimatarbete på deras webbplats: [Vårt arbete för klimatet - Västra Götalandsregionen](#)

³ [Koldioxidbudget för Västra Götaland 2020-2040 - Västra Götalandsregionen](#)

⁴ [Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland - Västra Götalandsregionen](#)

1.3 Metod och genomförande

Utvärderingen tar sin utgångspunkt i att forskarrådet fungerar som en kunskapsförmedlande organisation, med uppgift att överbrygga gapet mellan forskning och policy/praktik. Analysen har därför fokuserat på centrala aspekter av denna roll: mandat och resurser, sammansättning och arbetssätt, kunskapens relevans och legitimitet samt hur den används och får genomslag.

Utvärderingen har genomförts som en teoribaserad studie, där forskarrådets insatslogik legat till grund för analysen. Det innebär att vi har prövat hur rådets aktiviteter antas leda till resultat och effekter på kort och lång sikt.

Empirin bygger på en kombination av dokumentstudier och intervjuer samt ett tolkningsseminarium. Vi har analyserat styrdokument, rapporter, politiska beslut och uppföljningsmaterial kopplat till forskarrådet och klimatomställningen i Västra Götaland. Därtill har vi genomfört semistrukturerade intervjuer med totalt 32 respondenter vilka representerat ett urval av aktörsgrupper i regionen, inklusive forskarrådets ledamöter, politiker och tjänstepersoner från VGR, kommunala representanter och Länsstyrelsen Västra Götaland. Intervjuerna utgör den huvudsakliga källan för att förstå forskarrådets funktion och genomslag. Det avslutande tolkningsseminariet syftade till att validera och nyansera våra resultat och genomfördes med tjänstepersoner på VGR, representanter från forskarrådet, kommunalförbunden och Länsstyrelsen.

Inom ramen för utvärderingen har vi även genomfört en mindre forskningsöversikt av internationell *best practice* för kunskapsförmedlande organisationer i regional och lokal kontext.

En mer utförlig metodbeskrivning återfinns i

Bilaga A: Metodbeskrivning.

2. Resultat

I det här kapitlet redovisar vi resultaten från utvärderingen av forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning. Syftet är att belysa hur rådet fungerar i praktiken, vilken betydelse det har i det regionala klimatarbetet samt vilka förutsättningar som finns för att dess kunskap ska få genomslag i policy och praktik.

Resultaten presenteras utifrån fyra utvärderingskriterier:

- **Mandat, roll och resurser.**
- **Sammansättning och arbetsätt.**
- **Relevans, kvalitet och legitimitet.**
- **Användning och effekter.**

Tillsammans ger dessa en samlad bild av forskarrådets förutsättningar, genomförande och genomslag i systemet. I kapitlet synliggörs både gemensamma mönster och viktiga skillnader mellan olika aktörsgrupper. Fokus ligger på hur forskarrådets kunskap tas emot och används, vilka faktorer som främjar respektive begränsar genomslaget samt vilka utmaningar som finns i övergången mellan kunskap och implementering.

2.1 Mandat, roll och resurser

Detta kapitel belyser forskarrådets uppdrag, roll och resurser. Fokus ligger på hur uppdraget förstås och tolkas i praktiken, hur rådets roll uppfattas av olika aktörer samt i vilken utsträckning tillgängliga resurser bedöms som tillräckliga och ändamålsenliga i relation till uppdraget.

Resultaten visar att forskarrådets uppdrag i grunden är tydligt och att resurserna bedöms som tillräckliga i relation till uppdraget. Samtidigt varierar tolkningen av rådets roll mellan olika aktörer, och genomslaget påverkas av hur uppdraget förstås och används i praktiken.

2.1.1 Uppdraget är i grunden tydligt men tolkas olika av mottagande aktörer

Den samlade analysen av både intervjuer och dokumentstudien visar att forskarrådets uppdrag är tydligt formulerat på en övergripande nivå. Samtidigt framgår att denna tydlighet i styrdokumentet inte fullt ut motsvaras av en aktiv eller gemensam tolkning i praktiken. Skillnaderna handlar mindre om otydlighet i uppdraget, och mer om hur det förstås och används i olika delar av systemet.

Forskarrådets uppdrag⁵ är att analysera klimatarbetet i Västra Götaland och ge rekommendationer för vilka insatser som behövs för att klara klimatmålen för Västra Götaland. Rådet väljer att fördjupa sin analys och rekommendationer för hela eller delar av klimatarbetet i Västra Götaland inom de områden de bedömer är viktigast att prioritera i klimatomställningen. Rådet kan fritt inrikta sin analys på olika grupper av aktörer inom länet, exempelvis Västra Götalandsregionen, kommuner, företag och andra organisationer. Trots en i

⁵ Västra Götalandsregionen, Koncernkontoret. *Uppdragsbeskrivning Forskarråd för Västra Götalands klimatomställning*. Uppdragshandling. Diarienummer MN 2021-00045.

grunden tydlig uppdragsbeskrivning varierar kännedomen - och därmed tolkningen - av forskarrådets roll, funktion och syfte hos olika aktörer.

Politiker och politiska sekreterare har i varierande grad kännedom om den formella uppdragsbeskrivningen. De beskriver i hög grad (med enstaka undantag) att forskarrådet har en viktig roll som en oberoende och kunskapsbärande aktör med hög legitimitet och armlängds avstånd till politiken. Samtidigt lyfts att rekommendationerna ofta är övergripande och att steget till konkret politisk handling kan vara långt. Rollen tolkas olika, från kunskapsleverantör till mer granskande och styrande funktion, och det finns en viss osäkerhet kring hur långt rådet bör gå i sina rekommendationer. Genomslaget bedöms i hög grad bero på politisk vilja och prioriteringar.

Tjänstepersoner inom VGR beskriver forskarrådet som en extern och oberoende aktör som verkar vid sidan av linjeorganisationen. Rådet tillför viktiga perspektiv och rollen beskrivs framför allt som en förstärkare av legitimiteten i deras eget arbetet, och inte som styrande. Det framgår att användningen av rekommendationer i stor utsträckning är personberoende och att det saknas tydliga strukturer för hur de ska tas vidare.

Forskarrådets ledamöter själva beskriver uppdraget i enlighet med hur det är formulerat i uppdragsbeskrivningen. De betonar rådets oberoende och frihet att välja teman som en viktig styrka. Ledamöterna lyfter dock att påverkan i praktiken är indirekt och att genomslag beror på hur andra aktörer tar vidare rekommendationerna. En viktig del av arbetet är att bedöma vad som ligger inom regional rådgivning, vilket påverkar både analys och rekommendationer. Eventuella oklarheter rör främst denna gränsdragning snarare än uppdragets kärna.

Länsstyrelsen och kommunalförbunden har begränsad kännedom om den formella uppdragsbeskrivningen. De beskriver forskarrådet som en viktig kunskapsaktör som stärker den vetenskapliga grunden i klimatarbetet, särskilt genom sitt regionala perspektiv. Rådets roll och syfte beskrivs framför allt som stöd i argumentation och prioriteringar, snarare än en källa till ny kunskap.

2.1.2 Resurserna är tillräckliga och ändamålsenliga för nuvarande uppdrag

Samtliga aktörsgrupper bedömer att forskarrådet har tillräckliga resurser⁶ för att genomföra sitt uppdrag. Den höga kompetensen och den tvärvetenskapliga sammansättningen lyfts återkommande som centrala styrkor. Dokumentstudien visar att rådet har stabil finansiering och att planerade aktiviteter har kunnat genomföras.

Forskarrådets ledamöter framhåller att resursbehovet är beroende av ambitionsnivå. Som uppdraget är formulerat idag beskrivs resurserna som ändamålsenliga. Mer omfattande eller fördjupande analyser, liksom mer dialog mellan rådet och mottagande aktörer, skulle kräva ytterligare resurser. Av intervjuerna med samtliga aktörsgrupper framträder bilden av att forskarrådet levererar ett gott värde i relation till sina resurser.

2.1.3 Rollen behöver ses över vid en eventuell förlängning

Från både politiskt håll och från forskarrådet har det lyfts att rådets roll och uppdrag behöver ses över inför en eventuell förlängning. Särskilt i relation till tiden efter 2030 – det vill säga bortom den tidshorisont som

⁶ Med resurser avses dels de cirka 3,7 mnkr för perioden 2021-2026, vilket täcker symboliska arvoden till ledamöter och ordförande, en sekreterarfunktion motsvarande 30 procent samt mindre omkostnader. Dels den kompetens som forskarrådet besitter.

dagens regionala klimatmål utgår från och som nuvarande uppdrag är anpassat till – samt i förhållande till framtida mål och prioriteringar i klimatarbetet.

Analysen av intervjuerna och det tolkningsseminarium som genomfördes tillsammans med representanter från forskarrådet och mottagande aktörer visar att det inför en eventuell förlängning finns behov av att tydligare definiera rådets roll i relation till vad rådet ska bidra med framåt. Det kan exempelvis handla om att utgöra ett stöd inför nya mål och prioriteringar, exempelvis mot 2035 eller 2045. Ett annat exempel som lyfts är hur politiken kan hantera olika målkonflikter. Här lyfts att rådet kan spela en roll i att bidra med analyser och inspel kring hur mål kan utformas eller struktureras så att de blir möjliga att agera på samt hur aktörer kan mobilisera kring nya mål. Andra inspel rör diskussionen kring olika tidshorisonter och typer av värdeskapande, exempelvis huruvida forskarrådet ska fokusera på analyser som bidrar till kortsiktiga effekter eller mer långsiktiga omställningar.

Samtidigt betonas vikten av att värna rådets oberoende och undvika att rollen blir alltför operativ. Balansen mellan att vara en oberoende kunskapsaktör och att bidra till konkret förändring framstår som en central fråga i ett framtida uppdrag.

2.2 Sammansättning och arbetssätt

I det här kapitlet belyser vi forskarrådets sammansättning och arbetssätt i relation till uppdraget. Fokus ligger på hur rådets kompetens och arbetsformer uppfattas av olika aktörer, samt i vilken utsträckning arbetssättet stödjer relevans och genomslag. Analysen visar att forskarrådet är väl sammansatt och har ett etablerat och strukturerat arbetssätt. Rådet präglas av hög tvärvetenskaplig kompetens och tydliga arbetsformer, vilket bidrar till legitimitet och relevans i det regionala klimatarbetet. Samtidigt finns utvecklingsbehov i hur arbetet kopplas till mottagarsidan, där begränsad dialog och otydliga processer för att ta vidare rekommendationer påverkar genomslaget i policy och praktik.

2.2.1 Forskarrådet upplevs som väl sammansatt genom sin breda kompetensbas

Forskarrådet består enligt uppdraget av sex ledamöter med hög vetenskaplig kompetens inom områden som rör klimatomställning, så som naturvetenskap, samhällsvetenskap, beteendevetenskap och teknikvetenskap. Till stöd har forskarrådet en sekreterare. Forskarrådet ska representera olika lärosäten med tyngdpunkt i Västra Götaland och ska eftersträva jämn könsfördelning. Sammansättningen ska kombinera kontinuitet och förnyelse, där cirka en tredjedel av ledamöterna byts ut inför varje ny tvåårsperiod. Dokumentstudien visar att rådet täcker centrala områden för klimatomställningen, såsom energisystem, transporter, industriomställning, styrning, juridik och beteendevetenskap.

Gemensamt för samtliga aktörsgrupper är att de beskriver forskarrådet som kompetensmässigt starkt, tvärvetenskapligt och legitimt. Den breda akademiska kompetensen ses som en tydlig styrka och som viktig för att kunna hantera klimatomställningens komplexitet. Rådet uppfattas också bidra med trovärdighet och tyngd i det regionala klimatarbetet.

Samtidigt framträder ett återkommande utvecklingsområde. Flera aktörsgrupper – särskilt **politiker och tjänstepersoner** – lyfter behovet av att i högre grad komplettera den akademiska kompetensen med implementeringsnära perspektiv, exempelvis från kommunal verksamhet och näringsliv. Antingen genom en ständig närvaro i forskarrådet eller genom externa inspel. Forskarna själva betonar att det inte är möjligt att

täcka alla perspektiv inom ramen för rådets sammansättning. I stället hanteras detta genom att vid behov ta in extern kompetens. Samtidigt lyfter vissa tjänstepersoner vikten av att forskarrådet inte anpassar sitt underlag alltför mycket efter mottagarna. De framhåller att mottagarna själva är experter på sin kontext och har ansvar för att omsätta rekommendationerna i praktiken.

En viss skillnad mellan aktörsgrupperna är att **tjänstepersoner inom VGR** i högre grad betonar att rådet fungerar som ett komplement till befintlig intern kompetens, medan **länsstyrelsen och kommunalförbunden** tydligare lyfter rådets roll som ett regionalt "skyltfönster" för forskningsbaserad kunskap. Trots dessa nyanser är bilden samstämmig: rådets sammansättning motsvarar i stort uppdragets behov, men kan utvecklas genom starkare koppling till praktisk implementering.

Sett till forskarrådets interna syn på sammansättningen beskriver de flesta av forskarrådets ledamöter sekreterarfunktionen som central för att arbetet ska fungera effektivt. Sekreteraren bidrar med struktur, samordning och kontinuitet i processen, och upplevs ge ett viktigt stöd i att planera möten, hålla ihop arbetet och driva processen framåt. Även i intervjuerna med forskarrådets ledamöter lyfts frågan om att extern expertis skulle kunna användas i högre grad för specifika, fördjupande analyser eller teman. Det betonas dock att det är en resursfråga som det i dagsläget inte finns möjligheter till.

2.2.2 Forskarrådet har ett välfungerande arbetssätt, men det finns förbättringspotential

Forskarrådet arbetar enligt ett etablerat och strukturerat upplägg med stöd av sekretariatsfunktionen. Arbetet följer ett årshjul med cirka fem möten per år. Vid merparten av mötena bjuds externa aktörer in som bidrar med kontextspecifik kunskap om regionala förutsättningar och redan pågående satsningar i länet, medan ett avslutande möte i hög grad fokuserar på att formulera och förankra rådets rekommendationer. Arbetet resulterar i årliga rapporter som presenteras i politiska och strategiska forum, och som används som underlag i planerings-, budget- och uppföljningsprocesser.

Forskarna beskriver arbetssättet som i huvudsak välfungerande och präglad av självständighet. Det tydliga årshjulet är uppskattat och förutsägbart. De har stor frihet att välja teman och organisera arbetet, och arbetet sker iterativt i samspel mellan olika kompetenser. En viktig del är att kombinera vetenskaplig analys med inspel från externa aktörer för att stärka den regionala relevansen. Samtidigt lyfter några ledamöter vissa utvecklingsbehov. Processen för val av tema beskrivs som resurskrävande, och det finns begränsad uppföljning av vad som sker efter att rapporterna har överlämnats. Arbetet med att integrera inspel från externa aktörer upplevs kunna utvecklas och mer utvecklade former för dialog med mottagarsidan beskrivs potentiellt kunna öka genomslaget. Samtidigt betonas att högre ambitionsnivå ställer krav på mer tid och resurser.

Gemensamt för flera mottagargrupper, särskilt **politiker, Länsstyrelse och kommunalförbund**, är att forskarrådets arbetssätt upplevs bra i förhållande till årshjulet, men att det i huvudsak är enkelriktat. Rådets leveranser är väl synkroniserade med VGR:s planeringscykler, vilket möjliggör att de kan användas i framtagande av underlag inför budget och strategiska beslut. Många lyfter att kontakten med forskarrådet främst sker genom presentationer av färdiga rapporter, medan dialog, fördjupning och gemensam beredning i mindre utsträckning förekommer. Det finns en tydlig efterfrågan på mer interaktiva arbetssätt, såsom workshops och löpande dialog, samt bättre anpassning till olika målgrupper. Det här återkommer vi till i kapitel 2.4.3.

2.3 Relevans, kvalitet och legitimitet

Detta kapitel redogör för forskarrådets kvalitet, legitimitet och upplevda relevans i det regionala klimatarbetet. Vi fokuserar på hur kunskapsunderlagens vetenskapliga kvalitet och oberoende uppfattas av olika aktörer, i vilken utsträckning de bedöms som relevanta och användbara i praktiken, samt hur rekommendationernas utformning möter mottagarnas behov.

Resultaten visar att forskarrådets rapporter genomgående bedöms ha hög vetenskaplig kvalitet samtidig som de är lättlästa. Oberoendet utgör en central grund för rådets legitimitet. Samtidigt är relevansen tydligt situationsberoende och påverkas av faktorer som rådighet, mottagarnas kontext (till exempel ansvarsnivå, organisatoriska förutsättningar och befintliga prioriteringar) och timing i relation till pågående processer (till exempel budgetarbete eller framtagande av strategier), vilket innebär att nyttan inte alltid realiserar fullt ut i praktiken.

Vidare framträder delade meningar om hur rådet bör utforma sina rekommendationer, där olika aktörer efterfrågar olika grad av konkretion och anpassning för att på bästa sätt möta behoven.

2.3.1 Kvaliteten bedöms som hög och oberoendet viktigt

Samtliga aktörsgrupper uttrycker en stark tilltro till forskarrådets vetenskapliga kvalitet och ser oberoendet som en avgörande förutsättning för legitimitet. Kunskapen uppfattas i regel som gedigen, saklig och väl underbyggd, och det finns i stort sett ingen kritik mot det analytiska innehållet i sig.

Politiker och politiska sekreterare beskriver i regel underlagen som trovärdiga, vetenskapligt robusta och lätta att ta till sig. Rådets sammansättning av etablerade forskare bidrar enligt de flesta politiker och politiska sekreterare vi pratat med till hög legitimitet, och oberoendet ses som en förutsättning för att kunskapen ska uppfattas som trovärdig i politiska diskussioner. Det finns dock undantag och enstaka kritiska politiska röster, som anser att forskarrådets rapporter är politiskt färgade vilket upplevs påverka dess trovärdighet och relevans.

Tjänstepersoner delar bilden av hög vetenskaplig kvalitet och framhåller att denna utgör en central grund för rådets roll i kunskapsstyrningen. Oberoendet beskrivs förstärka tilliten till att underlagen kan användas som stöd i beslut och processer. **Länsstyrelsen och kommunalförbunden** beskriver underlagen som vetenskapligt grundade, legitima och lättlästa, och använder dem för att ge tyngd i dialog med politiken. Även här lyfts oberoendet som centralt.

Vad gäller **forskarrådets medlemmar** betonar de själva att kvalitet och oberoende är avgörande för legitimiteten. Den tvärvetenskapliga sammansättningen, möjligheten att ta in extern lokal expertis till rådets möten och strukturerade arbetsprocesser bidrar till robusta och tillförlitliga analyser.

2.3.2 Relevansen av forskarrådets arbete beror på rådighetsnivå, kontext och timing

Generellt bedöms forskarrådets kunskap som relevant och värdefull, men nyttan realiserar inte alltid fullt ut i praktiken. Rådet uppfattas därför ofta som ett viktigt komplement, snarare än en nödvändig förutsättning i det regionala klimatarbetet. Relevansen av forskarrådets rapporter och rekommendationer är i hög grad situationsberoende och påverkas av faktorer som rådighet, organisatorisk kontext, aktuella prioriteringar och timing i relation till beslutsprocesser.

Relevansen påverkas också av vilket tema rapporterna behandlar, eftersom olika aktörer har olika rådighet inom olika sakområden. Detta innebär att samma underlag kan uppfattas som mycket relevant i vissa delar av systemet, men mindre användbart i andra.

Politiker och politiska sekreterare ser generellt (med enstaka undantag) forskarrådet som en värdefull kunskapsresurs som stärker den vetenskapliga grunden i klimatpolitiska diskussioner, särskilt i frågor där det råder oenighet. Underlagen beskrivs som ett slags "bibliotek" av analyser som kan användas i argumentation och prioriteringar, inte minst som ett av flera underlag att ta ställning till inför budgetbeslut. Samtidigt uppfattas kunskapen inte alltid som direkt tillämpbar och några lyfter att rekommendationer ibland ligger utanför VGR:s rådighet. Relevansen varierar också beroende på politiska prioriteringar och ideologiska utgångspunkter, vilket innebär att samma rapport kan tolkas och användas olika. I ett par av våra politikerintervjuer lyfts även att friktion kan uppstå när rekommendationer uppfattas som ideologiskt laddade. Det finns också en återkommande frustration över att nyttan inte fullt ut realiseras i praktiken. Underlagen används inte alltid systematiskt och leder inte nödvändigtvis till konkreta beslut, vilket speglar ett generellt glapp mellan tillgång till kunskap och faktisk politisk handling.

Tjänstepersonerna bedömer generellt relevansen som god, särskilt inom områden där VGR har tydlig rådighet, såsom regional utveckling, infrastruktur och kollektivtrafik. Forskarperspektivet ses som ett viktigt komplement till den interna expertisen som bidrar med fördjupning, nya infallsvinklar och legitimitet. Det finns en överlag positiv syn på nyttan av forskarrådet bland tjänstepersonerna vi talat med, särskilt i rollen som sammanställare och förmedlare av kunskap. Även om innehållet inte alltid är nytt för tjänstepersonerna, upplevs det som värdefullt att kunskapen paketeras, struktureras och har en oberoende avsändare. Det framhålls att forskarrådet över tid har blivit bättre på att fokusera på frågor där länets aktörer tillsammans har en regional rådighet, vilket har stärkt relevansen.

Forskarrådets ledamöter upplever att kunskapen är relevant för regionala och lokala aktörer och arbetar aktivt med att anpassa teman till områden där mottagarna har rådighet. Samtidigt lyfts att gränsdragningen mellan olika nivåer är en återkommande utmaning. Ledamöterna är medvetna om att nyttan är indirekt och beroende av hur mottagarna väljer att använda underlagen. De är även medvetna om att deras insyn i andra aktörers behov är begränsad, vilket kan påverka möjligheten till träffsäker anpassning.

Länsstyrelsen och kommunalförbunden uppfattar också kunskapen som relevant. Länsstyrelsen beskriver nyttan med rådet som kontinuerlig men att det främst bidrar med att bekräfta och prioritera pågående arbete. Kommunalförbunden menar att rådet är ett viktigt stöd för att stärka den vetenskapliga grunden och som en hävstång i dialog med politiken. Samtidigt varierar nyttan för kommunerna kraftigt beroende på kännedom, rådighet och kapacitet att omhänderta rekommendationer. Frågor kopplat till samhällsbyggnad (planering, markanvändning, transporter, energi etc.), strategiskt utvecklingsarbete i kommuner och medborgarinvolvering ses som särskilt relevanta för kommunerna ur ett forskarrådsperspektiv. Kommunalförbunden lyfter även flera önskemål om framtida teman som skulle vara relevanta i en kommunal kontext, exempelvis:

- Kostnader för att inte agera ("att-göra-ingen-scenarier")
- Ekonomiska konsekvenser av klimatförändringar
- Ekonomiska styrmedel på regional och lokal nivå
- Frågor som rör rättigheter som riskerar att påverkas av klimatförändringar (t.ex. dricksvatten, service).

2.3.3 Delade meningar om rekommendationernas utformning

Det finns inga entydiga förväntningar på hur forskarrådets rekommendationer bör utformas för att säkerställa dess relevans för mottagande aktörer. I stället framträder olika - delvis motstridiga - behov kopplade till graden av konkretion och anpassning. Sammantaget visar underlaget att utformningen av rekommendationer är en balansgång där olika aktörer har olika behov. Detta aktualiserar en mer grundläggande fråga om vilken roll forskarrådet ska ha i systemet: som primärt analytisk kunskapsaktör eller som mer handlingsinriktat stöd i genomförandet.

För det första handlar det om balansen mellan att vara övergripande kontra konkret och handlingsnära i rekommendationerna. Samtidigt finns det en (inte lika tydlig) skiljelinje vad gäller avvägningen mellan mottagaranpassning och användbarhet kontra oberoende och akademisk integritet.

Politiker och politiska sekreterare lyfter att nivån på rekommendationerna varierar. Flera efterfrågar mer konkreta och handlingsinriktade rekommendationer för att underlätta omsättning i politiska beslut. Andra menar att rådets roll ska vara att peka på vad som behöver göras, inte att avgöra exakt hur eller på vilken nivå. Det finns också en medvetenhet om att alltför långtgående rekommendationer kan riskera att uppfattas som normativa eller politiserade. En politiker anser att relevansen av rådet skulle öka om politiken gav forskarrådet uppdrag som bedöms som politiskt relevanta (och där rådighet finns). Samtidigt pekar de flesta (politiker och andra) på vikten av ett oberoende forskarråd, vilket inkluderar frihet att själva välja områden att analysera.

Tjänstepersoner förstärker den komplexa bilden av vad som utgör en "lagom" nivå på rekommendationer. Å ena sidan lyfts behovet av en ökad förståelse och anpassning till mottagarnas kontext och rådighet. Å andra sidan att rekommendationer som uppfattas som för konkreta i ett komplext aktörssystem kan bli svåra att ta emot. Det uttrycks också röster om att rekommendationerna idag är på rätt nivå – tillräckligt konkreta för att lämna utrymme för tjänstepersoner att agera som experter.

Forskarrådets ledamöter betonar vikten av att värna oberoende och den analytiska höjden. De ser sin roll som att bidra med kunskapsunderlag och perspektiv, snarare än att formulera detaljerade handlingsplaner. Samtidigt är de medvetna om behovet av att rekommendationer ska vara användbara.

Länsstyrelsen och kommunalförbunden lyfter behov av att rekommendationerna i vissa fall blir mer tillämpbara i praktiken, särskilt i kommunal kontext där resurser och kapacitet kan vara begränsade. Samtidigt används de övergripande analyserna som stöd i strategiska resonemang.

2.4 Användning och effekter

Det här kapitlet beskriver hur forskarrådets underlag används och vilka avtryck de får i policy och praktik, samt vilka förutsättningar som finns för att omsätta kunskapen i genomförande. Vi har analyserat användningens karaktär och genomslag, aktörernas kapacitet att ta emot och omsätta kunskapen samt i vilken utsträckning dialog och lärande bidrar till att stärka effekterna.

Sammantaget visar analysen att forskarrådets underlag används brett och bidrar till indirekta avtryck, främst genom att påverka agendor, perspektiv och prioriteringar. Samtidigt finns ett tydligt glapp mellan mottagarkapacitet (kunskap att omhänderta rekommendationer) och genomförandekapacitet (möjlighet att implementera rekommendationer), där otydliga strukturer, varierande rådighet och resursförutsättningar påverkar omsättningen i praktiken. Vidare framträder ett gemensamt behov av mer dialog, interaktion och ömsesidigt lärande för att stärka genomslaget.

2.4.1 Forskarrådets underlag används brett med indirekta avtryck

Det finns en tydlig och samstämmig bild i såväl intervjuer som dokumentanalysen av att forskarrådets underlag används brett och att avtryck i första hand är indirekta och processuella, snarare än direkta och spårbara i enskilda beslut. Rådet bidrar framför allt genom att:

- sätta agendor och introducera nya perspektiv
- nyansera problemformuleringar
- stärka argumentation och legitimitet i policyprocesser
- påverka tidiga skeden av policyutveckling (analys, prioritering, inriktning).

Flera aktörsgrupper lyfter att forskarrådet förstärker eller riktar pågående arbete, snarare än initierar helt nya insatser. Samtidigt är det genomgående svårt för alla grupper att direkt koppla enskilda beslut eller åtgärder till specifika rekommendationer, även när rådet haft inflytande. Dokumentstudierna visar något tydligare policyavtryck, särskilt inom VGR.

Vi kan särskilja några övergripande skillnader mellan hur de olika aktörsgrupperna beskriver forskarrådets avtryck. Tjänstepersoner beskriver mer konkreta och operativa avtryck, medan politiker i högre grad betonar påverkan på diskussioner, perspektiv och målbilder. Forskarrådet själva är försiktiga i sin bedömning och framhåller svårigheten att bedöma faktiskt påverkan. Representanter från Länsstyrelsen och kommunalförbunden lyfter i huvudsak forskarrådets roll som legitimerande och kunskapsförstärkande, snarare än att de ger konkreta avtryck i policy eller praktik.

Indirekt genomslag politiskt och operativt inom VGR

Bland **politiker och politiska sekreterare** framträder forskarrådets avtryck främst som indirekta och processuella snarare än som tydliga, direkt spårbara beslut. De flesta vi talat med lyfter att rådets underlag bidrar till att sätta frågor på agendan, påverka problemformuleringar och tillföra vetenskaplig legitimitet i politiska diskussioner. Exempel som ges handlar om att perspektiv såsom social acceptans och medborgardelaktighet har förts in i diskussioner om kollektivtrafik och regional planering, samt att forskningsbaserade resonemang används för att motivera förändringar i planeringsprocesser. Konkreta exempel som lyfts är att socialacceptansperspektivet använts i både regional planering och i internationella sammanhang (t.ex. EU-arbete), att den första transportrapporten diskuterades i budgetprocessen 2023 och bidrog till att formulera mål om ett mer transporteffektivt Västra Götaland, samt att resonemang från rådet har inspirerat initiativ såsom kommunala klimatlöften. Samtidigt är det tydligt att dessa avtryck sällan tar formen av direkta beslut som kan härledas till en specifik rekommendation, utan snarare utgör delar av en bredare påverkan.

För **tjänstepersonerna** inom VGR framträder forskarrådets avtryck som mer konkreta och närmare den operativa verksamheten än vad som var fallet för den politiska nivån, även om de även här sällan kan kopplas till enskilda beslut. Rådets analyser används i framtagande av planeringsunderlag, strategier och budgetprocesser, och bidrar till att förstärka eller rikta pågående arbete snarare än att initiera helt nya insatser. Det finns flera exempel på genomslag. Transportrapporten lyfts som ett underlag som möjliggjorde att föra upp tidigare politiskt känsliga frågor i infrastrukturplaneringen, vilket i sin tur ledde till formella beredningar och politiska beslut, även om utfallet inte alltid följde rådets rekommendationer. Vidare har rådets fokus på framtidsbilder och visioner bidragit till att sådana perspektiv integrerats i detaljbudgetar och projektarbete. På en mer övergripande nivå har forskarrådets underlag påverkat eller bekräftat ”att VGR är på rätt väg” i sin regionala utvecklingsstrategi inom områden som infrastrukturplanering, industrins omställning (exempelvis

elektrifiering och cirkularitet) samt kopplingen mellan klimatarbete och robusthet. Rådet beskrivs ha haft genomslag inte minst inom MRU:s prioriteringar, exempelvis inom

- Resurssättning kopplat till klimatmålen
- Aktualisering av den regionala utvecklingsstrategin
- Särskilda satsningar på industrins gröna omställning
- Insatser kring energiplanering
- Satsningar på civilsamhällets engagemang i klimatfrågan.

Samtidigt betonar tjänstepersoner på så väl ledningsnivå som operativ nivå att forskarrådets rekommendationer sällan ensamma driver beslut, utan fungerar som en del av ett bredare kunskapsunderlag i komplexa avvägningar.

Kunskapsförstärkande och legitimerande användning i länet

Från **Länsstyrelsens och kommunalförbundens** perspektiv framträder forskarrådets avtryck främst som kunskapsförstärkande och legitimerande snarare än direkt styrande. Rådet används som ett oberoende, regionalt kunskapsunderlag som bidrar till att sätta riktning, höja kunskapsnivån och skapa underlag för diskussion och prioriteringar. Hos Länsstyrelsen har forskarrådet använts som en del av arbetet med de regionala klimatmålen men också via personliga kontakter där forskarrådets ledamöter deltar i forum och bidrar med aktuell kunskap. Rådet har för Länsstyrelsen en viktig roll för att peka på var länet står i förhållande till klimatmålen, vilka sektorer som står för de största utsläppen och vilka åtgärder som är viktigast. Kommunalförbunden beskriver att rådet framför allt används som hävstång i dialog med politiken, exempelvis i budgetprocesser och strategiska diskussioner. Det fungerar också som gemensam referens i samordning mellan kommuner och som stöd i framtagande av utvecklingsstrategier.

2.4.2 Mottagarkapaciteten är högre än genomförandekapaciteten

Det råder relativt stor samsyn i intervjuerna om att mottagarkapaciteten är god vad gäller kompetens och förmåga att omhänderta forskarrådets kunskapsunderlag, särskilt bland tjänstepersoner inom VGR. Det finns också en uttalad vilja att arbeta kunskapsbaserat. Samtidigt finns en tydlig samsyn om att genomförandekapaciteten är mer begränsad än mottagarkapaciteten, vilket tyder på ett glapp mellan kunskap och implementering. Användningen och genomslaget påverkas av politiska prioriteringar och vilja, målkonflikter och budgetramar. En del rekommendationer ligger enligt respondenterna utanför regional och lokal rådighet, vilket begränsar omsättningen av rekommendationerna i praktiken.

En tydlig begränsning är också att mandat, ansvar och processer för att omhänderta rekommendationer är otydliga samt att det saknas krav och strukturer för att implementera rekommendationer. Dokumentanalysen förstärker bilden om att det finns strukturer för användning (så som presentationer i olika forum), men ger en begränsad bild av faktisk genomförandekapacitet utanför VGR.

Tjänstepersoner på VGR framstår som den grupp med starkast mottagarkapacitet, med hög kompetens och integrering i processer. Det framhålls av såväl tjänstepersoner själva, politiker som rådets ledamöter. Samtidigt lyfts tydliga begränsningar i intervjun med tjänstepersoner. Användningen av underlagen är i hög grad personberoende, och det saknas en systematisk intern process för hur rekommendationer ska tas om hand. Flera intervjupersoner framhåller att organisationen "inte är tillräckligt bra på att ta om hand" det som rådet levererar. Vidare påverkas användningen av att rekommendationerna måste vägas mot andra mål, budgetramar och politiska prioriteringar liksom sättas i relation till andra kunskapsunderlag.

Den **politiska** mottagarkapaciteten beskrivs i intervjuerna som mer varierande och att olika nämnder tar emot rapporterna på olika sätt. Kännedomen om rådet och dess uppdrag skiljer sig mellan olika politiker, där vissa har lång erfarenhet medan andra först nyligen kommit i kontakt med rådet. Samtidigt finns en uttalad vilja att använda forskningsbaserad kunskap i beslutsfattande. Begränsningarna ligger i hög grad i förutsättningarna för användning: svårigheter att omsätta abstrakta rekommendationer, begränsad tid, samt ett politiskt sammanhang där prioriteringar och tolkningar varierar mellan olika politiska läger. En central aspekt som politiker lyfter är att många av de frågor som rådet behandlar ligger utanför VGR:s direkta rådgivning, vilket ytterligare begränsar möjligheten att använda kunskapen i konkret genomförande.

Länsstyrelsen och kommunalförbunden beskriver att kapaciteten att ta emot och använda kunskapen bedöms som relativt god hos Länsstyrelsen och kommunalförbunden. Kommunalförbunden använder aktivt rådet i strategiskt arbete och i dialog med kommuner och politik. Samtidigt ser kommunalförbunden en tydlig variation i mottagarkapacitet mellan kommuner. Vissa har god kännedom om och använder rådet aktivt, medan andra knappt känner till det. Skillnader i resurser, kompetens och organisatoriska förutsättningar påverkar i hög grad i vilken utsträckning kunskapen faktiskt används. Vidare lyfter kommunalförbunden vikten av att för ökat genomslag nå chefer och ledning, och inte bara miljöstrateger och andra ”redan frälsta” i kommunerna. Kommunalförbunden föreslår att forskarrådet i tillägg till sina presentationer kan dela med sig av presentationerna och dess talmanus, för att på så sätt underlätta för mottagarna att sprida vidare resultaten i egna forum.

2.4.3 Mer dialog, interaktion och ömsesidigt lärande skulle gynna genomslagskraften

Det finns en kontaktperson på VGR som har regelbunden kontakt och avstämning med sekreterare och rådets ordförande. I övrigt finns inga formaliserade strukturer för återkoppling och dialog mellan forskarrådet och mottagare. Dialog sker främst i samband med rapportpresentationer och lärande tillbaka till forskarna är i huvudsak informellt, sporadiskt och osystematiskt. Det finns en tydlig gemensam efterfrågan på mer dialog, interaktion och ömsesidigt lärande för att öka genomslagskraften och minska glappet mellan kunskap och implementering.

Forskarrådet upplever att de saknar återkoppling om användning och behov, vilket begränsar deras möjlighet att anpassa arbetet. De uttrycker att det finns begränsat med kunskap men stor nyfikenhet om hur deras underlag och rekommendationer faktiskt används.

Både **tjänstepersoner och politiker** framhäver att det i stor utsträckning saknas formaliserade strukturer för lärande och återkoppling mellan dem och forskarrådet. Kontakten sker huvudsakligen i samband med presentationer av rapporter, där det finns möjlighet att ställa frågor, men att dialogen i regel inte fortsätter efteråt. Flera intervjupersoner på politisk nivå beskriver att processen i praktiken avslutas efter presentationen och efterfrågar mer interaktiva arbetssätt. Från politiskt håll framträder också olika bilder av i vilken utsträckning rådets ledamöter är mottagliga för frågor och diskussion i samband med deras presentationer. En politiker upplever att forskarna inte ger utrymme för kritiska frågor, medan andra anser att de är tillgängliga för frågor och dialog. Oavsett synen på den saken efterfrågas större möjlighet till dialog runt underlagen och rekommendationerna.

Länsstyrelsen och kommunalförbunden beskriver att lärandet och utbyten utöver rapportleveranserna är begränsat och i huvudsak informellt. Hos Länsstyrelsen sker viss återkoppling genom deltagande i forum och dialog i samband med rapportframtagning. Kommunalförbunden upplever att det blir mycket

envägskommunikation från forskarrådets håll och efterfrågar mer dialog, ökad synlighet och tydligare stöd för att på bättre sätt kunna omhänderta rådets rekommendationer.

Tolkningsseminariet förstärkte bilden av ett tydligt glapp mellan kunskap och implementering, vilket kommer till uttryck här samt i kapitel 2.4.2 ovan. Under seminariet lyftes särskilt behovet av tydligare mottagarstrukturer, ökad dialog och ett större ägarskap hos mottagande aktörer.

3. Forskningsöversikt av andra kunskapsförmedlande organisationer

Som en del av utvärderingen av forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning genomförde vi en mindre riktad forskningsöversikt av internationell *best practice* för kunskapsförmedlande organisationer i regional och lokal kontext. Syftet var att förstå vilka faktorer som bidrar till att forskningsbaserad kunskap får genomslag i policy och praktik, och hur sådana organisationer framgångsrikt organiseras och arbetar.

I forskningsöversikten sökte vi svar på frågor och identifierade *best practice* kopplat till utvärderingens andra syfte om att lämna framåtsyftande inspel om hur Västra Götalandsregionens och andra aktörers samverkan med forskare kan och bör utvecklas. Översikten strukturerades utifrån utvärderingskriterierna. Sammantaget visar forskningsöversikten att kunskapsförmedlande råd får genomslag när de ses som en del av styrningssystemets lärandeinfrastruktur, snarare än som externa experter eller rådgivande ”leverantörer” av evidens.

Vi identifierade tre relevanta studier som användes i översikten:

- Durant m.fl. (2024). Improving evidence use: a systematic scoping review of local models of knowledge mobilization.
- Franklin m.fl. (uå). Creating broader research impacts through Boundary Organizations.
- Vallance m.fl (2025). Understanding the impact of knowledge brokering organizations: the case of the UK What Works Centres

De tre studierna analyserar olika typer av *knowledge broker*-organisationer. Från nationella *What Works Centres* i Storbritannien (Vallance et al.), via regionala amerikanska climate boundary organizations (Franklin et al.), till mer informella lokala modeller för kunskapsmobilisering (Durrant et al.) – som alla verkar i gränslandet mellan forskning och policy/praktik.

Bakgrunden till studierna är en gemensam utmaning: att vetenskaplig kunskap sällan får genomslag genom att bara produceras och spridas, utan behöver översättas, anpassas och bäras in i beslutsprocesser. Artiklarna studerar hur dessa organisationer är organiserade, hur de arbetar och hur kunskap faktiskt används. Slutsatserna är samstämmiga: genomslag skapas främst genom långsiktigt relationellt arbete, samproduktion med användare och fokus på relevans och legitimitet snarare än enbart akademisk kvalitet. Effekter är ofta indirekta och långsiktiga - i form av lärande, förändrade arbetssätt och sätt att tänka - snarare än tydligt spårbara beslut.

Genom att analysera artiklarna har vi skapat en jämförande bild av hur mandat, arbetssätt, legitimitet och effekter samspelar. Forskningsöversikten syftar inte till att peka ut en modell att kopiera, utan till att identifiera principer och framgångsfaktorer som är relevanta för att potentiellt vidareutveckla forskarrådets roll, funktion och genomslag i Västra Götalands kontext.

Av översikten framträder följande centrala framgångsfaktorer:

- **Tydlig men flexibel roll:** mandat som möjliggör påverkan utan att låsa arbetssätt.
- **Relationellt arbete över tid:** tillit och kontinuitet är viktigare än enskilda produkter.
- **Samproduktion och anpassning:** kunskap bör utvecklas *med* mottagare, inte *för* mottagare.
- **Bred syn på kvalitet och påverkan:** användbarhet, legitimitet och lärande väger lika tungt som akademisk kvalitet.
- **Realistisk syn på effekter:** genomslag är ofta indirekt, kumulativt och långsiktigt.

Tabellen nedan sammanfattar och jämför de tre fallen i artiklarna utifrån mandat, arbetssätt, legitimitet samt användning och effekter. Tabell 1 nedan sammanfattar hur respektive kunskapsförmedlande organisation arbetar samt synliggör både gemensamma framgångsfaktorer och kontextuella skillnader som är relevanta för utvecklingen av ett regionalt forskarråd.

Tabell 1: Sammanfattande jämförelse utifrån forskningsöversikten

Tematik	<i>Understanding the impact of knowledge brokering organizations: the case of the UK What Works Centres</i>	<i>Creating broader research impacts through boundary organizations</i>	<i>Improving evidence use: a systematic scoping review of local models of knowledge mobilisation</i>	Gemensamma nämnare och skillnader
Mandat, roll och resurser	Formellt nationellt mandat; statlig finansiering; tydligt policyuppdrag	Program- och uppdragsbaserat mandat; federalt finansierade; regionalt fokus	Ofta informellt mandat; integrerade i befintliga organisationer; begränsade resurser	Gemensamt: Genomslag bygger inte enbart på formellt mandat. Skillnad: Tydligare och stabilare mandat på nationell/federal nivå än lokalt.
Sammansättning och arbetssätt	Tvårvetenskapliga team; långsiktiga relationer med beslutsfattare	Transdisciplinära partnerskap; samproduktion; gemensam problemformulering	Relationellt och kontextanpassat; kombinerar forskning, praktik och lokal kunskap	Gemensamt: Relationellt, interaktivt och dialogbaserat arbetssätt. Skillnad: US-caset mest explicit samproducerande; lokala modeller mest informella.
Relevans, kvalitet och legitimitet	Relevans via policyanpassning; legitimitet genom förtroende hos beslutsfattare	Kvalitet definieras som användbarhet; legitimitet genom inkluderande processer	Legitimitet genom lokal förankring, tillit och igenkänning	Gemensamt: Vetenskaplig kvalitet är nödvändig men inte tillräckligt. Skillnad: Olika betoning på evidensstandard vs. användbarhet.
Användning och effekter	Indirekta, långsiktiga effekter; bidrar till policyprocesser	Förändrade arbetssätt; ökad kapacitet för adaptiv styrning	Lärande, kapacitetsutveckling och förändrade förståelser	Gemensamt: Effekter är ofta indirekta och kumulativa. Skillnad: Varierande syn på hur "impact" kan och bör mätas.

4. Samlad analys

Vår samlade analys visar att forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning i huvudsak fungerar väl som kunskaps- och analysaktör. Samtidigt finns utvecklingsområden för att stärka genomslaget i policy och praktik.

En central slutsats är att utvecklingsbehoven i begränsad utsträckning ligger hos forskarrådet i sig, och i större utsträckning i hur kunskapen tas emot, används och omsätts i mottagarsystemet. Det vill säga hos VGR, kommuner, kommunalförbund och andra aktörer i länet. Utvecklingsområdena handlar därför främst om att stärka kopplingarna mellan kunskap, beslut och genomförande.

I det här analysavsnittet går vi närmare in på förutsättningar och hinder för genomslag, identifierade glapp mellan kunskap och implementering samt mottagarkapaciteten i länet.

4.1 Forskningsöversikten bekräftar utvärderingens resultat

Till att börja med ser vi att forskningsöversikten i stor utsträckning bekräftar de mönster som framträder i denna utvärdering. Forskningen visar att kunskapsförmedlande organisationer får genomslag genom hög legitimitet, långsiktigt relationellt arbete och en tydlig koppling till policyprocesser – snarare än genom enskilda rapporter eller direkta beslut. Det ligger väl i linje med resultaten för forskarrådet.

Forskningsöversikten går också i linje med de utvecklingsbehov som utvärderingen identifierat. Särskilt gäller det behovet av stärkt dialog, samspel med mottagare och strukturer för att omsätta kunskap i praktik. Forskningsöversikten visar att forskarrådet i många avseenden fungerar väl utifrån etablerad best practice, och stärker samtidigt vår analys om att ett ökat genomslag förutsätter vidare utveckling av hur kunskapen integreras i styrning och genomförande.

4.2 Starka förutsättningar men också hinder för genomslag

Forskarrådet har flera starka förutsättningar för att påverka policy och praktik. Framför allt har rådet en hög vetenskaplig kvalitet, stark legitimitet och ett tydligt oberoende. Detta gör att rådets arbete och rekommendationer uppfattas som trovärdiga. De används brett i både politiska och tjänstepersonledda processer. Rådet bidrar framför allt till legitimitet och att stärka argumentationen. Det innebär att det har en tydlig nytta i tidiga skeden av policyprocesser, såsom analys och prioritering.

Samtidigt finns flera återkommande hinder och utvecklingsmöjligheter. Rekommendationerna upplevs ofta som relativt övergripande – särskilt bland politiker, vilket gör dem svårare att omsätta i konkreta beslut. Därtill påverkas genomslaget av politiska prioriteringar, målkonflikter och budgetramar. Rekommendationerna ligger ibland utanför den rådighet som mottagarna upplever att de har, vilket begränsar möjligheten till faktisk implementering. Det gäller både på kommunal nivå och hos VGR.

4.3 Glapp mellan kunskap och implementering

Rekommendationerna från forskarrådet tas emot, diskuteras och används brett i analys och planering. Kunskapen används ofta som ett av flera underlag och leder mer sällan till konkreta beslut eller åtgärder. Det går i linje med forskningsöversikten om kunskapsförmedlande organisationer, som visar att denna typ av aktörer framför allt påverkar genom lärande och förändrade perspektiv, snarare än genom direkta beslut.

Ett viktigt skäl är att rekommendationerna kräver vidare tolkning och anpassning. Här uppstår ett mellanrum där ansvar och drivkraft är otydliga. Tjänstepersoner har ofta kompetens att arbeta vidare med rekommendationerna, men saknar ibland mandat eller strukturer för att göra det. Samtidigt finns en dimension av politisk tolkning och prioritering som i slutändan avgör genomslaget.

Det finns också ett glapp mellan nivåer. Inom VGR används underlagen relativt systematiskt, men på kommunal nivå är genomslaget mer ojämnt. Kunskapen stannar då ofta i strategiska resonemang snarare än i konkret genomförande. Det är samtidigt väntat att rådets underlag används mer systematiskt i den organisation som initierat det.

Ytterligare ett glapp som hämmar genomslag handlar om bristande återkoppling och dialog. Kontakten mellan forskarrådet och mottagare är i stor utsträckning enkelriktad och sker främst vid rapporternas presentationer. Ökade möjligheter till gemensam reflektion och dialog mellan forskare och relevanta mottagare i länet skulle kunna stärka genomslaget, särskilt om rekommendationerna tolkas tillsammans och det förs en gemensam diskussion om hur de kan tas vidare. En sådan utveckling av arbetssättet skulle dock kräva mer tid och resurser från forskarrådet.

4.4 Mottagarkapacitet och kontext avgör utfallet

Mottagarsidan har generellt god förmåga att ta emot och förstå forskarrådets rapporter. Särskilt inom VGR finns hög analytisk kapacitet och en vilja att arbeta kunskapsbaserat. Samtidigt är genomförandekapaciteten mer begränsad. Skillnaden mellan att förstå en rekommendation och att omsätta den i praktiken är stor. Det som framför allt begränsar genomförandekapaciteten är otydliga processer och ansvar för implementering. Det innebär i sin tur att användningen av rådets underlag ofta blir personberoende.

På politisk nivå bidrar variation i kunskap, prioriteringar och tid till att den politiska mottagarkapaciteten blir ojämn. På kommunal nivå förstärks detta ytterligare av skillnader i resurser, kompetens och kännedom om rådet.

Utöver detta spelar kontextuella villkor en avgörande roll. Särskilt viktiga är rådigheten hos mottagande aktörer, så som hos VGR eller på kommunal nivå - det vill säga att beslut fattas på rätt nivå. Därtill påverkar politiska prioriteringar och målkonflikter vad som faktiskt genomförs.

5. Slutsatser och framåtsyftande inspel

Mot bakgrund av utvärderingskriterierna och resultaten i den här rapporten drar vi följande slutsatser:

- **Uppdraget är i grunden tydligt, men tolkningen av rådets roll varierar mellan aktörer.** Forskarrådet har ett tydligt formulerat uppdrag och tillräckliga resurser i relation till detta. Samtidigt visar analysen att det finns skillnader i hur rådets roll förstås i systemet. För vissa är rådet främst en oberoende kunskapsaktör, medan andra ser det som ett mer operativt eller styrande stöd. Denna variation påverkar hur rekommendationerna tas emot och används i praktiken.
- **Sammansättningen och arbetssättet är i grunden ändamålsenligt, med potential att kompletteras med spetskompetens vid behov, mer dialog och återkoppling.** Forskarrådets sammansättning och arbetssätt bedöms överlag som väl anpassade till uppdraget. Den tvärvetenskapliga kompetensen och strukturerade arbetsformen bidrar till hög kvalitet och legitimitet. Samtidigt finns utvecklingsbehov i hur arbetet kopplas till mottagarsidan. Kontakten med aktörer sker i stor utsträckning i samband med presentationer, och det finns begränsade strukturer för dialog och återkoppling. Det innebär att kunskapen i relativt liten utsträckning utvecklas tillsammans med mottagarna, vilket kan påverka dess användbarhet i genomförandet. Här finns potential att stärka arbetssättet genom mer interaktiva och relationella former.
- **Kvaliteten är hög och oberoendet centralt. Relevansen avgörs av kontext och rådighet.** Forskarrådets arbete uppfattas genomgående som av hög vetenskaplig kvalitet. Oberoendet är en central förutsättning för legitimiteten och bidrar till att underlagen används som stöd i policy- och beslutsprocesser. Relevansen varierar samtidigt beroende på tema, mottagarnas kontext och graden av rådighet. Rekommendationer uppfattas som mest användbara när de ligger inom aktörernas handlingsutrymme och sammanfaller med aktuella prioriteringar.
- **Underlagen används brett och upplevs som värdefulla - genomslaget är främst indirekt.** Forskarrådets rapporter används av flera aktörer i länet och bidrar till att sätta agendor, påverka problemformuleringar och stärka argumentation i policyprocesser. Underlagen utgör en del av bredare beslutsunderlag och vägs mot andra prioriteringar. Det innebär att rapporterna mer sällan leder till direkt spårbara beslut eller åtgärder. Mot bakgrund av forskningsöversikten om internationella kunskapsförmedlande organisationer är det rimligt att förvänta sig ett främst indirekt genomslag. Analysen visar också ett tydligt glapp mellan mottagarkapacitet och genomförandekapacitet, där genomslaget i hög grad avgörs av politiska avvägningar och organisatoriska förutsättningar.

Avslutningsvis bedömer vi att forskarrådet bidrar med nytta och att det finns god grund för att rådets uppdrag ska förlängas. I relation till kostnad uppfattas forskarrådet som en värdefull funktion i Västra Götalands samlade klimatomställningsarbete. Det finns dock behov av utveckling. Ökat genomslag förutsätter att glappet mellan kunskap och implementering minskar. Inför en eventuell förlängning finns även behov av att tydligare definiera rådets framtida roll.

5.1 Utvecklingsområden och inspel till det fortsatta arbetet

Mot bakgrund av utvärderingens resultat identifierar vi fyra utvecklingsområden inför en eventuell förlängning av rådet. Dessa handlar i första hand om vad som sker efter att kunskapen har tagits fram: hur den tas emot, används och omsätts. Utvecklingsområdena är följande:

- Stärkt mottagarkapacitet för genomförande.
- Utvecklad dialog och mer interaktiva arbetsätt.
- Stärkt återkoppling och lärande i systemet.
- Omformulering och tydliggörande av forskarrådets framtida uppdrag och roll.

Stärk mottagarkapaciteten – från kunskap till handling

Många aktörer har god förmåga att förstå och använda forskarrådets underlag i analys och planering. Däremot är förutsättningarna att omsätta kunskapen i handling mer begränsade. Detta pekar på ett behov av att stärka genomförandekapaciteten i systemet. Det handlar inte om mer kunskap, utan om bättre strukturer för att använda den. Vi identifierar följande centrala utvecklingsområden:

- Tydligare ansvar och rutiner för att ta vidare rekommendationer.
- Gemensamma arbetsätt för prioritering och implementering.
- Minskade skillnader i kapacitet mellan VGR och på kommunal nivå.

Utveckla dialogen mellan forskarråd och mottagare

I dag sker forskarrådets kontakt med mottagarsidan främst i samband med presentationer av färdiga rapporter. Det begränsar möjligheten till gemensam tolkning och diskussion utifrån olika behov. För att öka genomslaget behöver arbetet i högre grad präglas av möjligheter till dialog och interaktion. Det kan exempelvis handla om dialog med centrala aktörer redan i analysfasen, eller workshops/hearings kopplade till rapporter. Ett mer dialogbaserat arbetsätt kan bidra till att kunskapen blir mer användbar i praktiken.

Stärk återkoppling och gemensamt lärande

Ett tydligt utvecklingsområde är att det saknas strukturer för att fånga upp hur forskarrådets kunskap används och vilka effekter den får. Detta begränsar dels mottagarnas möjlighet att dra lärdomar av genomförda insatser, dels forskarrådets möjlighet att följa upp hur deras arbete används. Kravet på återrapportering som infördes 2024 om hur VGR omhändertar rekommendationerna från forskarrådet var ett bra första steg. För att stärka återkopplingen ytterligare uppmuntrar vi att se över möjligheten att införa

- gemensamma uppföljningar i relevanta forum
- strukturer för att synliggöra goda exempel och erfarenheter.

Omformulera och tydliggör forskarrådets framtida uppdrag och roll

Vi bedömer att det finns grund för att rådets uppdrag ska förlängas. Men om så sker bör rådets uppdrag och roll ses över i relation till vad det ska bidra med framåt. Rådet har i dag sin största styrka som oberoende analysaktör men det finns också en efterfrågan på ökad användbarhet och ökat genomslag. Utvecklingen framåt handlar därför inte om att göra rådet mer operativt, utan om att hantera följande frågor:

- Vilken funktion rådet ska ha i relation till nya mål och tidshorisonter. Vid en eventuell förlängning behöver uppdraget anpassas till tiden efter 2030, eftersom dagens uppdrag är kopplat till nuvarande klimatmål för Västra Götaland för 2030. Det innebär att uppdraget bör omformuleras så att det tydligare stödjer framtida mål, prioriteringar och behov i klimatarbetet.
- Hur rådet kan/bör bidra till prioritering, genomförande och uppföljning av klimatarbetet i länet.
- Hur rådet kan/bör bidra till att hantera målkonflikter och prioriteringar.
- Hur balansen mellan oberoende analys och praktisk relevans ska se ut.

Inför en eventuell förlängning av forskarrådet finns alltså behov av att omformulera deras uppdrag och roll. Det finns också behov av att göra deras uppdrag mer känt bland mottagande aktörer. Det skulle bidra till mer jämlika förväntningar på rådets syfte och bidrag. Det finns även anledning att se över resurstilldelningen för att tillgodose behovet av ökad dialog och interaktion mellan rådet och mottagare i länet.

5.2 Rekommendationer till fortsatt arbete

Slutligen vill rikta konkreta rekommendationer till olika aktörer i systemet inför en eventuell förlängning av forskarrådets uppdrag.

Till Västra Götalandsregionen (VGR):

- Etablera tydliga interna processer och ansvar för hur forskarrådets rekommendationer ska tas vidare, prioriteras och följas upp.
- Se forskarrådets arbete som en del i hela det klimatstrategiska arbetet och integrera det tydligare i befintliga styr- och uppföljningssystem.
- Säkerställ att tjänstepersoner har mandat och resurser att omsätta kunskapen i genomförande.
- Skapa strukturer för intern samordning för att minska personberoende i användningen.
- Se över möjligheten till länsgemensamma uppföljningar och synliggörande av goda exempel i förhållande till forskarrådets rapporter (i nya eller befintliga forum).
- Initiera, tillsammans med forskarrådet, en gemensam process för att tydliggöra rådets framtida roll vid en eventuell förlängning, samt säkerställ att uppdragsbeskrivningen sprids och förankras brett bland mottagande aktörer (nämnder, förvaltningar, kommuner, kommunalförbund, Länsstyrelsen och m.fl) för att skapa en gemensam förståelse av syfte, mandat och förväntningar på rådets arbete.

Till samtliga mottagande aktörer (VGR, kommuner, kommunalförbund, Länsstyrelsen Västra Götaland etc.):

- Utveckla arbetssätt för att omsätta forskningsbaserad kunskap i praktiken genom att i högre grad använda befintliga forum och processer. Det kan exempelvis vara i budgetarbete, beredningar och befintliga samverkansforum - för att gemensamt tolka, prioritera och ta vidare forskarrådets rekommendationer.
- Prioritera dialog med forskarrådet i relevanta skeden av policy- och utvecklingsarbete.
- Arbeta mer systematiskt med att identifiera vilka rekommendationer som är mest relevanta att ta vidare.
- Stärk ledningens roll i att efterfråga och använda forskningsbaserad kunskap.

Till forskarrådet:

- Utveckla i samråd med VGR former för dialog med mottagarsidan där ni kan diskutera slutsatser, rekommendationer och vägar framåt med berörda aktörer.
- Fortsätt utveckla variation i format och kommunikation för att nå olika målgrupper.
- I ökad utsträckning synliggöra prioriteringar, ansvar och möjliga handlingsvägar i rekommendationerna samt om de ger effekt på kort eller lång sikt.
- Dela med er av presentationer och talmanus för mottagare att sprida vidare i egna organisationer och forum.

Bilaga A: Metodbeskrivning

Forskarrådet som en kunskapsförmedlande organisation

Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning är ett exempel på det som i forskningslitteraturen kallas **kunskapsförmedlande organisation**⁷. Kunskapsförmedlande organisationer fungerar som mellanhänder mellan vetenskaplig kunskapsproduktion och kunskapsanvändning inom policy och praktik.

Kunskapsförmedlande aktörer bygger broar mellan forskare, praktiker och beslutsfattare genom att översätta, sammanfatta och syntetisera forskning, samt genom att skapa relationer, nätverk och strukturer som gör att evidens kan användas effektivt i policy och praktik.⁸ Centrala processer för kunskapsförmedlande organisationer är att *identifiera kunskapsbehov* inom policy, att *matcha dessa mot vetenskapliga kunskapsbehov* och *vetenskaplig kunskap*, samt att *översätta denna kunskap till policy-relevant kunskap* som kan omsättas i praktiken. För att göra detta på ett effektivt sätt krävs relevant input i form av *styrning och mandat, resurser* och *sammansättning*, samt *arbetssätt* och *samverkan* med relevanta aktörer.

I den här utvärderingen har vi betraktat forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning som en kunskapsförmedlande organisation. Genom att göra det har vi riktat ljuset mot utvärderingskriterier som belyser centrala processer i forskarrådets kunskapsförmedlande roll:

- Mandat, roll och resurser.
- Sammansättning och arbetssätt.
- Relevans, kvalitet och legitimitet.
- Användning och effekter.

För att besvara utvärderingskriterierna bröt vi ned dessa i ett antal operationaliserade frågor som vägledde dokumentanalysen och intervjuerna. Tabell 2 nedan ger en överblick av de frågor som väglett utvärderingen.

Tabell 2: Utvärderingens kriterier och frågeställningar

Utvärderingskriterium	Utvärderingsfrågor	Operationaliserade frågor
Mandat, roll och resurser	Hur bedöms forskarrådets förutsättningar att påverka utifrån rådets uppdrag och organisation?	<ul style="list-style-type: none"> • Hur tydligt är forskarrådets uppdrag formulerat i styrdokument, och hur tolkas det av rådets ledamöter och uppdragsgivare? • I vilken utsträckning har forskarrådet tillgång till tillräckliga resurser (tid, kompetens, administrativt stöd) för att fullgöra sitt uppdrag?
Sammansättning och arbetssätt	Vilka utmaningar och hinder finns för forskarrådet att påverka policy/praktik?	<ul style="list-style-type: none"> • I vilken grad speglar forskarrådets sammansättning relevanta kompetenser och perspektiv i relation till klimatpolitikens genomförande? • Hur arbetar forskarrådet med att påverka policy/praktik i dag, och hur upplevs arbetssättet av rådets ledamöter? • Vilka hinder upplever aktörerna för att forskarrådet ska kunna påverka policy eller praktik (t.ex. timing, tillgång till beslutsarenor)?

⁷ På engelska *knowledge broker organisation*, KBO.

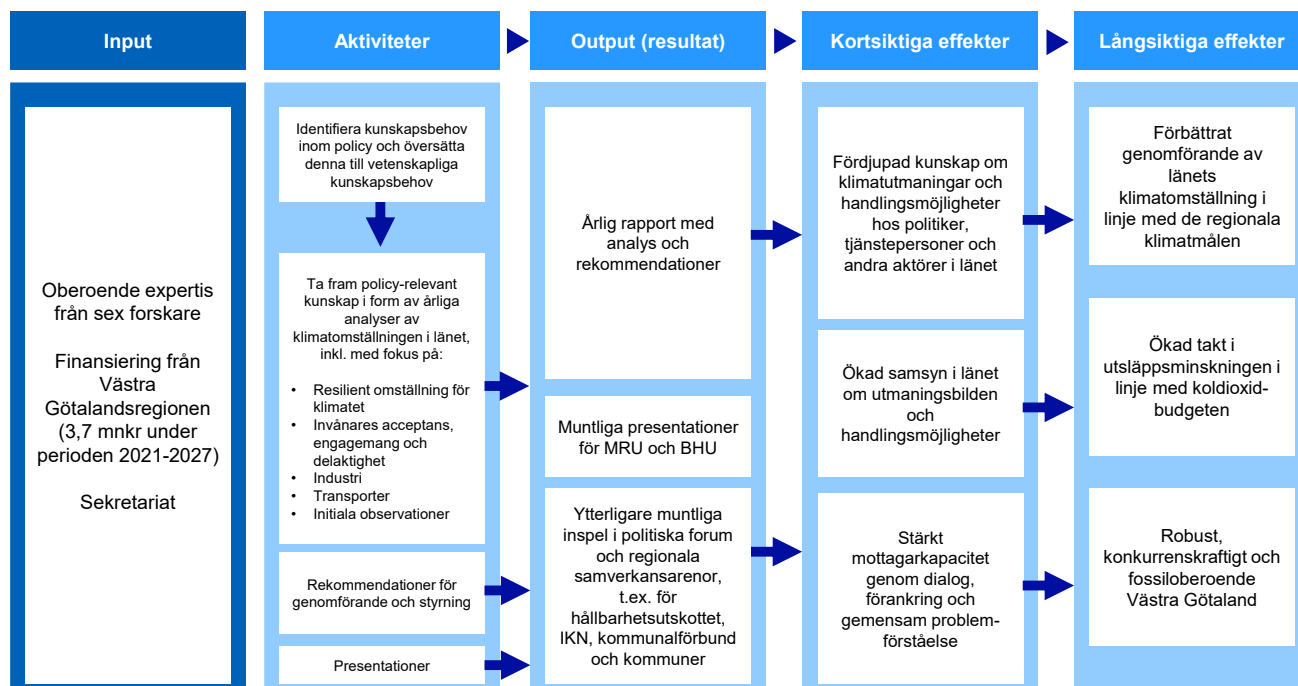
⁸ Eleanor MacKillop, Andrew Connell, James Downe, Hannah Durrant, Making sense of knowledge-brokering organisations: boundary organisations or policy entrepreneurs?, *Science and Public Policy*, Volume 50, Issue 6, December 2023, Pages 950–960

<p>Relevans, kvalitet och legitimitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vilken betydelse ser aktörerna av att samarbeta med forskare för genomförandet av klimatpolitiken? • I vilken grad ser Västra Götalandsregionen och andra aktörer nytta av att forskarrådet finns? • Hur ser aktörerna på den kunskap som forskarrådets bidrar till? • Hur relevant är kunskapen för att få till ett genomförande i aktörernas eget arbete i form av planer, mål och genomförande? 	<ul style="list-style-type: none"> • Hur bedömer regionala och lokala aktörer relevansen i den kunskap som forskarrådet producerar i relation till deras behov? • På vilket sätt uppfattas forskarrådets kunskapsunderlag som trovärdigt och vetenskapligt robust? • I vilken grad upplever aktörerna att samarbetet med forskarrådet stärker kvaliteten i planer, mål och genomförande av klimatpolitiken? • Vilka förbättringsförslag har aktörerna sett till hur samverkan med forskare är organiserad i genomförandet av klimatpolitiken?
<p>Användning och effekter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka avtryck har forskarrådet skapat i policy/praktik (inklusive konkreta exempel)? • Vilken kapacitet har aktörerna att ta emot och använda kunskapen i genomförandet av klimatpolitiken på regional/lokal nivå? • Finns det ett lärande tillbaka till forskarna vad gäller behov som finns lokalt och regionalt? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan aktörerna ge konkreta exempel på hur forskarrådets inspel har påverkat policy, strategier eller arbetssätt? • Vilken organisatorisk kapacitet finns hos mottagande aktörer att omsätta forskningsbaserad kunskap i praktiken (t.ex. kompetens, mandat, resurser)? • Finns strukturer för återkoppling och lärande mellan forskarrådet och regionala/lokala aktörer, och hur fungerar dessa?

Teoribaserad utvärdering och forskarrådets insatslogik

I utvärderingen av forskarrådet har vi tillämpat en teoribaserat ansats. Det innebär att utvärderingen har tagit sin utgångspunkt i en insatslogik för hur forskarrådets aktiviteter ska bidra till resultat och effekter på olika lång sikt. Insatslogiken utvecklade vi i inledningen av utvärderingen utifrån tillgänglig dokumentation om rådet, så som uppdragsbeskrivningen, beslut om medel och bakgrunden till att rådet tillsattes.

En insatslogik beskriver *hur* en insats är tänkt att skapa resultat, det vill säga vilka mekanismer som antas leda från aktiviteter till effekter. Den tydliggör logiken genom att strukturera **sambandet mellan input, insatser, output, kortsiktiga resultat och långsiktiga effekter** som behöver finnas på plats för att genomslag ska uppstå. Med hjälp av insatslogiken utvärderar vi huruvida de antagna sambanden – det vill säga i vilken utsträckning forskarrådets aktiviteter genomförts som planerat, lett till avsedda resultat och bidragit till de effekter som eftersträvas på kort och lång sikt. Figur 1 nedan illustrerar insatslogiken för forskarrådet.

Figur 1: Forskarrådets insatslogik

Dokumentstudier och semistrukturerade intervjuer med nyckelaktörer

För att besvara utvärderingens frågeställningar har vi studerat och analyserat relevanta dokument samt genomfört intervjuer med forskarrådets ledamöter, politiker, tjänstepersoner, kommunala representanter och Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Dokumentanalysen utgjorde en viktig första del i datainsamlingen och skapade en värdefull kunskapsbas för den fortsatta datainsamlingen. Analysen genomförs systematiskt med kvalitativ innehållsanalys, där vi analyserade dokumenten med hjälp av utvärderingskriterierna och ett antal operationaliserade frågor. Vi samlade in och analyserade bland annat följande dokument:

- VGR:s beslutsdokument om forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning: projekthandlingar, åiterrapportering, uppdragsbeskrivning, ledamöter, lägesrapporter, slutrapporter, uppföljningsrapporter etc.
- Styrdokument: Koldioxidbudget för Västra Götaland 2020–2040, Regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030.
- Forskarrådets rapporter (2021–2025) inklusive rekommendationer.
- Västra Götalandsregionens åiterrapporteringar (2024⁹ och 2025¹⁰) om hur rekommendationerna omhändertas.
- Politiska beslut och budgettexter i olika politiska instanser:

⁹ Västra Götalandsregionen (2024). Rapportering 2024 om hur VGR tar omhand rekommendationerna från forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning. Diarienummer: RS 2024-04434

¹⁰ Västra Götalandsregionen (2025). Rapportering 2025 om hur VGR tar omhand rekommendationerna från forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning. Diarienummer: 2025-05838

- Budget 2025 och 2026 samt plan för ekonomi
- Detaljbudget 2025 och 2026 för MRU
- Detaljbudget 2026 för IKN

I tillägg till dokumentanalysen genomförde vi digitala semistrukturerade intervjuer med aktörer i och omkring forskarrådet. Intervjuerna utgör den centrala empirikällan för att förstå forskarrådets funktion och genomslag. För att fånga så många perspektiv som möjlig använde vi en kombination av individuella intervjuer, parintervjuer och gruppintervjuer. Totalt intervjuade vi 32 personer.

Tabellen nedan ger en översikt av olika respondentgrupper, antal intervjuer och intervjutyp.

Respondenttyp	Antal intervjuade personer	Typ av intervju
Forskarrådets ledamöter och sekreterare	7	Individuell
Politiker och politiska sekreterare <ul style="list-style-type: none"> • Ordförande, vice ordförande och 2a vice ordförande i MRU, inkl. politiska sekreterare • Ordförande, vice ordförande och 2a vice ordförande i IKN, inkl. politiska sekreterare 	11	Parintervju (politiker och politisk sekreterare)
Tjänstepersoner (ledning, regionutvecklare och processledare på Koncernkontoret)	9	Grupp (regionutvecklare och processledare) Individuell (ledning)
Representanter från kommunalförbund¹¹ <ul style="list-style-type: none"> • Fyrbodals kommun • Sjuhäradsregionen • Göteborgsregionen 	3	Grupp
Tjänstepersoner på Länsstyrelsen Västra Götaland	2	Parintervju

Tolkningsseminarium

Efter att vi genomfört dokumentanalysen och samtliga intervjuer analyserade vi underlagen och sammanställde preliminära resultat. Dessa tolkades sedan gemensamt med tjänstepersoner från VGR, representanter från forskarrådet, kommunalförbunden och Länsstyrelsen under ett fysiskt tolkningsseminarium. Syftet med tolkningsseminariet var att validera och nyansera våra resultat samt bidra till framåtsyftande inspel inför en eventuell förlängning av forskarrådets uppdrag.

¹¹ Skaraborg representerades inte på grund av sjukdom.

OXFORD RESEARCH

Oxford Research är ett nordiskt konsultföretag med verksamhet i Sverige, Danmark, Norge, Finland, Lettland och Belgien (Bryssel). Våra kunder finns på både den nationella, nordiska och europeiska marknaden. Vi är specialiserade på samhällsvetenskapliga analyser, utvärderingar och strategier. Regional utveckling och välfärd är våra huvudsakliga fokusområden.

Läs mer på vår hemsida oxfordresearch.se.